

Viite: Lausuntopyyntö VN/18706/2020-OKM-1

Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista. Asetusluonnoksessa esitetään tarkistettavaksi ammatillisten tutkintojen kustannuskertoimia vuosien 2018-2019 toteutuneiden kustannusten perusteella. Lisäksi asetuksessa ehdotetaan tarkennettavaksi opiskelijavuosien laskentaa ja opiskelijapalautteen keräämistä koskevia säännöksiä sekä lisättäväksi asetukseen työelämäpalautta koskevat säännökset. Uusia kustannuskertoimia sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2021 rahoitusta. Opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämistä koskevat menettelyt otettaisiin käyttöön 1.7.2021 ja palautetta käytettäisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta.

Raahen kaupunki kiittää ministeriötä lausuntopyynnöstä sekä lausuu seuraavaa:

Opiskelijavuosien laskenta / opiskelijavuoteen kuuluvat päivät:

Raahen kaupunki katsoo, että esitetty opiskelijavuosikertymän laskentaperuste, jossa koulutuksen järjestäjän ilmoittamat lomajaksot (lyhyet ja pitkät) eivät enää kerryttäisi opiskelijavuosia, kohtelee toisen asteen lukio- ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoita epätasa-arvoisesti ja kyseessä on suora leikkaus ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoille on taattava lukio-opiskelijoiden tavoin normaalit opetusvuoteen kuuluvat lepoajat, jotka tukevat opiskelijoiden hyvinvointia ja koulussa jaksamista. Tällä ei voi olla rankaisevaa vaikutusta koulutuksen järjestäjän rahoitukseen. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden tukitoimien tarve kasvaa vuosittain ja yhä useammalla opiskelijalla on haasteita esimerkiksi jaksamisen, hyvinvoinnin ja elämänhallinnan taitojen kanssa. Esitetty heikennys kohdistuu juuri näihin opiskelijoihin. Esitettyssä muutoksessa on riski, että se johtaa itseopiskelun lisääntymiseen, joka ei tue kaikkien oppijoiden osaamisen kehittymistä parhaalla mahdollisella tavalla. Muutoksessa on myös huomioitava, että

koulutuksen järjestäjien on työnantajana taattava opetushenkilöstölle työehtosopimuksen mukaiset loma-ajat.

Esitämme ammatillisen koulutuksen opiskelijoille vähintään 8 viikon lepo-/lomaoikeutta vuosittain.

Ammatillisen koulutuksen kustannusryhmät ja painokertoimet:

Kustannusryhmän 3. painokerroin leikkaantuu liikaa:

Raahen kaupunki katsoo, että tekniikan ja palvelualojen tutkintojen sijoittaminen kustannusryhmään 3 on pääosin kannatettava muutos. Raahen kaupunki kuitenkin katsoo, että kustannusryhmän 3. painokerroin ei vastaa koulutusten todellisia kustannuksia ja se leikkaantuu esitetyssä uudistuksessa liikaa 1,23 -> 1,07. Kustannusryhmä sisältää huomattavan määrän teknisten alojen koulutuksia, jotka ovat lähtökohtaisesti kalliita järjestää, mutta ovat Suomen kilpailukyvyyn kannalta merkittäviä. Teollisuus muodostaa Suomen elinkeinoelämän selkärangan ja näiden koulutusten laadukas järjestämiskyky on taattava.

Raahen kaupunki katsoo lisäksi, että luovien alojen koulutuksen rahoitus leikkaantuu esitetyssä rahoitusuudistuksessa liikaa. Luovat alat ovat valtakunnallisesti yksi nopeiten kasvavista ja sekä uutta liiketoimintaa luovista toimialoista ja nyt esitetty rahoitusleikkaus 1,23 -> 1,07 heikentää alojen koulutusta ja uuden liiketoiminnan luomista Suomeen. Esimerkiksi media-alan ja kuvallisen ilmaisun sekä taideteollisuusalan perustutkinnon vaatimat laiteinvestoinnit ovat huomattavia. Käytettävät tietokoneet ja näytönohjaimet sekä piirtonäytöt vaativat tehokkaita laitteistoja ja uusia ohjelmistoja ja teknologioita, jotka ovat huomattavasti "normaaleja" tietokoneinvestointeja kalliimpia. Näiden laitteiden ja ohjelmistojen teknologinen käyttöikä on huomattavasti muiden alojen laitteistoja lyhyempi (esim. 3D, 4D, VR/AR/robotiikka ym.). Samaten alat vaativat studio-tiloja, mm. valokuvaus-, videokuvaus-, tapahtumatekniikka- ja pelistudioita, joiden investoinnit ovat huomattavia.

Esitämme, että kustannusryhmän 3. painokerroin on myös jatkossa 1,23.

Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnon sijoittaminen kustannusryhmään 4:

Raahen kaupunki katsoo, että kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnon tulisi sijoittua kustannusryhmään 4. alan kalleuden vuoksi. Koulutuksen järjestäjien kalustosta on huomattava investointi- ja korjausvelka, sillä osa laitteista on hankittu 30 – 40 vuotta sitten ja laitteet ovat käyttöikänsä päässä. Laitteet eivät vastaa kaikilta osin myöskään nykyisiä työturvallisuusmääräyksiä eikä nykyisiä teknologiavaatimuksia. Kone- ja tuotantotekniikan koulutus vaatii lisäksi jatkuvasti useita kalliita uusia laiteinvestointeja, joihin koulutuksen rahoitus ei ole tosiasiallisesti riittänyt.

Laittekanta kehittyy koko ajan ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien on oltava kone- ja laitekannan osalta kehityksen kärjessä, jotta pystymme palvelemaan työelämää hyvin. Tämä siitä huolimatta, että koulutuksen järjestämisessä pyritään tekemään mahdollisimman paljon yhteistyötä alan toimijoiden kanssa. Opetuksen järjestäjän on pystyttävä takaamaan opiskelijoille riittävä osaaminen ja perehtyneisyys ajantasaisiin laitteisiin työelämään siirtymistä varten.

Esitämme, että kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto sijoitetaan kustannusryhmään 4.

Kustannusryhmän 4. painokerroin leikkaantuu liikaa

Raahen kaupunki katsoo, että 4. kustannusryhmän rahoitus leikkaantuu liikaa esitetystä rahoitusuudistuksessa 1.59 -> 1.43. Tämä vaikuttaa huomattavasti mm. maatalousalojen koulutusten järjestämiskykyyn (mm. hevos- ja maatalous). Näiden koulutusten järjestäminen on kuitenkin kotimaisen ruoantuotannon sekä suomalaisen maatalouden tulevaisuuden kannalta merkittävässä roolissa.

Esitämme, että 4. kustannusryhmän painokerroin on myös jatkossa 1,59.

Työvoimakoulutuksen järjestämisen kertoimen säilyttäminen:

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen korotuskertoimeksi esitetään 0,25. Raahen kaupunki katsoo, että kertoimen tulisi pitää alkuperäisen suunnitelman mukainen kerroin 0,35. Työvoimakoulutuksen kustannuksia lisää mm. opiskelijoiden ohjaus ja tuki ja koulutuksissa tarvittavat välinehankinnat, jotka joudutaan tekemään riippumatta siitä suorittaako opiskelija koko tutkinnon vai tutkin-

non osan. Yhä enenevässä määrin työvoimapolitiittinen koulutus painotuu tutkinnon osa -koulutukseen, jolloin hankintakustannuksia tulee pitkäkestoista koulutusta useammin. Toisaalta tutkinnon osien on katsottu edistävän työllistymistä hyvin.

Esitämme, että työvoimakoulutuksen painokerroin on 0,35.

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot:

Raahen kaupunki katsoo, että esitetty rahoitus leikkaa liikaa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoitusta. Katsomme, että ammatti- ja erikoisammattitutkinnot tulisi lähtökohtaisesti sijoittaa nykyisen rahoituskorjaan mukaisesti, sillä koulutusten järjestäminen vaatii usein perustutkintoa kalliimpia kone- ja erikoislaiteinvestointeja (esim. tekniikan tutkinnot) sekä tila- ja oppimisympäristöinvestointeja (esim. tekniikan ja maatalouden tutkinnot).

Esitämme, että ammatti- ja erikoisammattitutkinnot sijoittuvat lähtökohtaisesti nykyisten kustannusryhmien mukaisesti tai perustutkinnon mukaiseen kustannusryhmään.

Oppivelvollisuuden sekä maksuttoman koulutuksen painokerroin:

Kertoimen määräytymisessä tulisi jatkossa huomioida koulutettavat alat ja niiden kalleus.

Esitämme, että kertoimen määräytymisessä huomioidaan koulutuksen järjestäjän alojen kalleus / profiilikerroin.

Lausunnon keskeinen sisältö:

- Rahoitusjärjestelmä on monimutkainen ja perustuu useisiin vuoden aikana toteutettaviin hankehakuihin ja muihin toimintavuoden aikana suoritettaviin rahoitushakuihin. Rahoituksen ennakoitavuus on heikentynyt.
- Harkinnanvaraisia perusrahoituksen korotuksia ei tule käyttää jatkuviin menoihin.
- Opiskelijavuosien laskenta: Ammatillisen koulutuksen opiskelijoille on taattava lukio-opiskelijoiden tavoin normaalit opetusvuoteen

kuuluvat lepoajat, jotka tukevat opiskelijoiden hyvinvointia ja koulussa jaksamista. Ammatillisen koulutuksen järjestäjiä ei saa rangaista epätasa-arvoisesti loma-ajoista, vaan koulutuksen järjestämisedellytysten määräytymisessä on kohdeltava eri toisen asteen koulutuksen järjestäjiä tasa-arvoisesti. Lukiokoulutuksen järjestäjä saa rahoituksen loma-ajoista, joten tällöin myös ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on oltava sama oikeus. Muutoksessa on myös huomioitava, että koulutuksen järjestäjien on työnantajana taatava opetushenkilöstölle työehtosopimuksen mukaiset loma-ajat.

- Kustannusryhmän 3. painokerroin leikkaantuu liikaa ja esitämme että painokerroin säilyy nykyisessä 1,23. Kustannusryhmä sisältää useita kalliita koulutusaloja, jotka ovat kuitenkin Suomen elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja kehittymisen kannalta tärkeitä ja jotka vaativat merkittäviä tila- ja laiteinvestointeja (esim. teolliset alat). Esitetty painokerroin ei riitä alojen laadukkaaseen ylläpitoon.
- Esitämme, että kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto sijoitetaan kustannusryhmään 4. alan vaatimien kalliiden kone-, laite-, ylläpito- ja tilainvestointien vuoksi.
- Kustannusryhmä 4. sisältää maatalouden ja kotimaisen ruoantuotannon kannalta merkittäviä aloja, jotka vaativat kalliita tila- ja laiteinvestointeja ja joiden laadukas toteutus heikentyy esitetyllä rahoituksen laikkauksella. Esitämme, että kustannusryhmän 4. painokerroin säilyy 1.59.
- Työvoimakoulutuksen painokertoimen tulee olla jatkossa 0,35 koulutuksen laadukkaan järjestämisen takaamiseksi.
- Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoitukseen esitetään merkittäviä heikennyksiä, vaikka työelämän tutkimukset ja yritysten osaaatarpeet ovat osoittaneet, että jatkuvan oppimisen yksi merkittävimmistä työkaluista on tulevaisuudessa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sekä tutkinnon osien joustavampi käyttö. Esitämme, että kustannusryhmät määräytyvät pääosin nykyisten kustannusryhmien tai perustutkinnon kustannusryhmien mukaisesti.

Raahessa 21.9.2020

RAAHEN KAUPUNKI

Ari Nurkkala
kaupunginjohtaja